

Lesbos 24 augustus / 7 september 2015

Harold was nog nooit in Griekenland geweest. Lange tijd heb ik elk voorjaar cursusweken gegeven op het eiland Lesbos en wilde daar zo graag nog een keer naar toe. Om de mensen van daar weer te ontmoeten en alles te laten zien en proeven waar ik al zo vaak enthousiast van vertelde.

De laatste keer in 2013 ging het lesgeven niet door; ik werd ernstig ziek. Mijn betaling voor de lesweek had ik echter al gedaan. Ik moet nu nog steeds wat revalideren en na overleg mocht ik met deze tegoedbon een vakantie komen houden in het Sapphohuis, de plek waar ik steeds de cursussen gaf; ongeveer 300 meter van de zee af, en vlak bij het historische stadje Molyvos.

Gedurende die 2 weken was het voortdurend droog en zonnig weer. Overdag 39 graden, en snachts 30 graden. Na zonsondergang was de beste tijd om iets te ondernemen. In de zon overdag was het te heet. We hebben erg kunnen genieten van alles.

Vooraf de eerste week hebben we elke dag mensen bezocht; zij hebben zo meegeleefd al die tijd dat ik niet kon komen. Iedere keer weer was het een ontroerend en hartverwarmend weerzien en dat maakte het verblijf extra bijzonder.

Regelmatig bezochten we het stadje Molyvos, maakten we één dag met een bevriende gids een toer dwars over het mooie eiland, fijn gezwommen en gesnorkeld in de zee vlakbij het Sapphohuis, lekker gegeten, een paardenconsult ervaren en zoveel fijne gesprekken gehad. De 2 weken vakantie zijn super snel voorbij gevlogen.

De dag na aankomst liep Harold in de vroege ochtend naar het strand van het naastgelegen hotel om de omgeving wat te verkennen. We hadden vóór vertrek al veel informatie gehoord over de situatie met de vluchtelingen. Dagelijks contacten met bevriende bewoners van Lesbos via FaceBook. Die eerste ochtend op het strand, was er weinig van te merken. Harold liep terug naar het Sapphohuis om z'n zwemspullen te halen en lag nog maar goed en wel op het strand of binnen enkele ogenblikken kwam er een zwart rubberen boot aan met ongeveer 70 vluchtelingen erop. Hij wist niet wat hij zag! Hij kon ook niet blijven zitten op dat strandbedje en is er daarom direct naar toegelopen om hulp te kunnen bieden. Het is een totaal andere ervaring dan wanneer je zoiets op tv ziet of in de krant leest.

Langs deze kuststrook van Lesbos kun je de kust van Turkije zien liggen en is de oversteek van Azië naar Europa dus relatief kort. De Griekse familie die het hotel op dit nabije strand beheert helpt samen met hun personeel op een ongelooflijk betrokken manier. Elke dag, soms ook savonds en snachts als er bootjes aankomen vanuit zee. En dat deden ze al vanaf het voorjaar, maar elke dag neemt de stroom vluchtelingen toe en ze kunnen het eigenlijk al lang niet meer aan. Ze doen wat ze kunnen om de vluchtelingen aan wal te helpen, drinken te geven, droge kleding, leggen uit dat ze nu in Europa zijn, in Griekenland. Verschaffen Wifi. Zelfs hun autobusje zetten ze in om af en toe vrouwen en kinderen en soms snel hele gezelschappen te vervoeren naar Molyvos, met het risico op een flinke boete en dat hun auto in beslag wordt genomen; het is immers verboden door de Griekse overheid de vluchtelingen te vervoeren.

Deze gebeurtenissen, raakten ons elke keer, elke dag opnieuw. In de eerste week van ons verblijf kwamen heel af en toe ook wat andere hotelgasten helpen. De meesten bleven echter op een afstand en keken toe. Later kwamen er steeds meer mensen bij die een helpende hand toestaken.

Het heeft enorme indruk op me gemaakt, de mensen die met gevaar voor eigen leven de overtocht waagden, de kindjes aan boord die werden aangereikt om ze vanuit de boot op het strand te zetten. Ook de gesprekken die we hadden met de mensen uit de boot en indrukwekkende verhalen over hun reis. De prijs die ze moesten betalen voor de boot (€ 1.200 - € 2.000 per persoon) en de gevaren die ze hebben getrotseerd (bedreigingen door handelaren en Turkse politie), de familie die ze achter hebben moeten laten. De oorlogstrauma's in eigen land nog daargelaten. Het ging mijn voorstellingsvermogen te boven. Hoe is dat bijvoorbeeld; oorlog? Ik ken het alleen van TV en verhalen. Deze mensen, die nu voor mij staan, komen vers uit al die gruwelijke ervaringen. Ondanks alles behouden de meesten het positieve in hun levenshouding. Ze vertellen me van hun toekomstplannen op het moment dat ze op een veilige plek hun leven weer kunnen gaan opbouwen. Het is allemaal zo anders als je zoiets hoort of ziet op TV. Nu stond ik daar; oog in oog met de mensen zelf en kon me er niet voor afsluiten.

Een bevriende vrouw op het eiland had mij sterk afgeraden om mee te gaan helpen. Zijzelf zet zich elke dag in, maar schatte in dat ik me te betrokken zou gaan voelen en me dan nauwelijks zou kunnen onttrekken als mijn conditie het niet zou bolwerken. "Ga jij nou maar eens een keer vakantie vieren en uitrusten"..... Jammaar....

Gelukkig kon Harold zijn handen uit de mouwen steken en beperkte ik me tot de humane dingen: Welkom zeggen, luisterend oor, gesprekjes, omhelzen, bemoedigen, kleren brengen.

Elke dag kwamen er op het stukje strand bij het Sapphohuis alleen al 3 tot 5 boten per dag aan, er waren zelfs momenten dat er 3 tegelijkertijd aankwamen. Dan stond het strand meteen vol met mensen. Deze mensen hadden het geluk dat ze op dit strand bij het hotel aankwamen. Andere boten kwamen aan land op stukken strand waar niets in de buurt is. De lieve mensen van het Aphrodite hotel renden er meteen met flesjes water en droge kleding naar toe om de vluchtelingen op te vangen. Wat mooi om te zien dat iedereen z'n steentje bijdraagt. Harold hielp het hotel elke dag met het schoonmaken van het strand, de boten en alle reddingsvesten in hun pickupauto te laden. Steeds zorgden zij dat de motor van de boot uit de zee werd gehaald, zodat er geen benzine in het water zou lekken.

Een paar keer ging hij mee naar de vuilnisbelt om het afval weg te brengen. Een gigantische berg van plastic boten en reddingsvesten, kledingstukken en schoeisel die elke dag groeide.

Zodra de vluchtelingen aan land waren, hoorde je vreugdekreten, dankten ze hun god en elkaar dat ze het overleefd hadden. Sommigen stonden eerst n tijd beduusd en te bibberen van de spanning in hun natte kleding. De kleine kinderen gingen soms even terug het water in, om te spelen; zij hadden nog nooit eerder een zee gezien of gevoeld. De zwemvestjes die zij droegen waren overigens niet eens echte zwemvesten, het waren vaak van die speelgoed plastic dingen, totaal niet veilig of geschikt voor zo'n onderneming. Maar gelukkig waren zij niet verdronken. In een tijd maximaal van een uur, begonnen zij aan het vervolg van hun tocht. En als het strand dan weer was opgeruimd, leek het net alsof er niks gebeurd was. De nieuw gearriveerde mensen wisten echter niet half wat hun te wachten stond vanaf hier. Een barre tocht naar de andere kant van het eiland, om daar te wachten voor registratie.

Wij hoorden hoe onmenselijker het daar alsmar werd; door de dagelijkse onnoemelijke aantallen die arriveerden en waarvoor totaal geen faciliteiten waren. Het kwam allemaal neer op de locale mensen en n handje vol vrijwilligers. Tienduizend mensen, één wc, 2 douches. 40 graden.

Op een dag heeft Harold op het strand zijn slippers afgegeven aan een man die geen schoenen meer had, hij was de boot uitgesprongen omdat die water begon te maken. Daarbij haalde hij zijn hele voet open op een ondiep liggende rotspunt. Een flinke lelijke wond. Die slippers kwamen erg van pas; de man was enorm dankbaar en gaf een stevige omhelzing. Al met een van de eerste keren dat we met de boten hielpen kregen we een afbeelding van een Maria figuur in onze handen gestopt en werd met een intense blik duidelijk dat dit een diep gevoeld gebaar van dankbaarheid was. Daarna kwam er een flesje met een soort wijwater tevoorschijn en daarmee drukten ze hun dankbaarheid nogmaals uit door een kruisteken op onze armen te smeren. Tranen volgden. En een omhelzing. Later hebben we nog een dag een grote hoeveelheid hulpgoederen, waaronder onze eigen meegebrachte kleding en schoenen kunnen sorteren en bij dit hotel afgegeven. Ze waren hier heel erg blij mee.

Tijdens de tocht die we over het eiland maakten, waren er overal sporen te zien van afval door de vluchtelingen langs de kant van de weg achtergelaten. Zij moesten vanaf de plek waar ze aankwamen nog zo'n 70 km in de brandende zon door de bergen naar de hoofdstad (Mytilini) lopen; jongeren, ouderen, baby's op de arm gedragen, kleine kinderen; het leek wel een etappe van de Nijmeegse vierdaagse, zo druk met mensen overal waar je maar keek. Kinderen hadden vaak niet eens een petje op hun hoofd voor de zon. Onderweg over het eiland keken ze wanhopig om naar ons en andere passerende auto's. We stopten vaak; onze chauffeur had extra water meegenomen om onderweg uit te delen. De mensen smeekten ons dan of we ze mee wilden nemen of op zijn minst in ieder geval hun kinderen. Dat was heftig; het mocht niet en wij waren zelf wel in een comfortabele positie, zittend in een auto met een dak, genoeg te drinken en te eten en een vooruitzicht op sanitair en een slaapplek.

Tijdens de rondgang reden we ook even door de hoofdstad. De bevriende gids wilde ons laten zien waar de school staat, waar hij vroeger studeerde, hij kent elke straat en daardoor lukte het om erdoorheen te komen; de stad was overbevolkt. Elk park en elk beschikbaar plekje was ingenomen door tenten en geïmproviseerde onderkomens voor de vluchtelingen. De meesten hadden niet veel meer dan een stukje karton van een doos om op te liggen. Het was afgeladen vol; overal mensen op straat, ook de plek waar ze zich moesten registreren barste uit z'n voegen, zoveel mensen. Er was geen sanitair, geen plek om zich te wassen. Op de terugweg naar ons verblijf kwamen we langs de oostkust van het eiland, via de plaatsjes Skala Sikemina en Eftalou richting Molyvos. Hier lagen echt ontelbaar gestrande boten en zwemvesten aan de kust. Je kon nauwelijks nog strand zien, zo was alles bedekt met afval, het oranje en gele plastic van de reddingsvesten en het zwarte rubber van de in flarden gesneden rubberbootjes. (Men maakt aan Turkse zijde de vluchtelingen wijs dat zij worden teruggestuurd naar Turkije en dat ze dus moesten zorgen dat hun boot werd lek gestoken nog vóóordat ze aan wal waren). Ook hier langs de weg een gigantische bende van kleding, flessen, zwemvesten en andere rommel; het eiland was bezaaid met afval. Zoveel heb ik nog nooit gezien; ook dat maakte een enorme indruk.

Op een van de dagen waren we op het strand, om te zwemmen en te snorkelen. Er kwam weer een boot aan, maar nu met 16 jonge mannen. Opvallend was hun vreugde en hun juichend luid enthousiasme toen ze uitstapten. Tijdens het helpen vertelden ze dat ze allen uit Syrië kwamen en muzikant zijn en dat ze al 2 jaar in Turkije hadden geprobeerd te overleven en nu besloten hadden om verder naar Europa te vluchten. Bij aankomst op het strand vroegen ze ook om Wifi om het thuisfront te kunnen bellen. Daarna maakten ze een groepsfoto en begonnen ook zij aan de looptocht van 70 km door de snikhete zon. De eigenaar van het hotel kreeg als bedankje hun cd. De band heet Khebez Dawle (een goed bekende band in Syrië). De drummer is in hun thuisland om het leven gebracht door extremisten; de overige bandleden waren hun leven ook niet meer veilig. De teksten die zij zingen zijn niet toegestaan.

Ik ben op Youtube gaan kijken om te zien of ik hen kon vinden. Ze zijn geweldig. Wat mij betreft, hadden ze mijn respect al gewonnen met hun houding en hun beleefdheid. https://www.youtube.com/watch?v=L_eaquWwrJ4 Het laatste nieuws wat ik hoorde via Facebook is dat deze band inmiddels in Kroatië is en daar een concert gegeven heeft wat erg aansloeg.

Deze vakantie is heel fijn geweest, onvergetelijk en bovenal indrukwekkend. Heel dubbel ook. Wij waren voor ons plezier aan de kust en gingen het water in; en zij om hun leven te redden komen de zee uit. Gewoon langs elkaar, bij elkaar, op het zelfde stukje strand. De toewijding waarmee de lokale bevolking, gesteund door vrijwilligers hun best doet, om toch nog iets van menswaardigheid te bieden heeft mij diep geraakt. Iedereen is moe, maar gaat door. Soms brengt het ook verdeeldheid op het eiland. Maar toch steeds is het hun hart wat spreekt en verbinding wat er daardoor ontstaat. Het Sapphohuis is inmiddels overgenomen door 2 nieuwe, jonge en enthousiaste mensen. Ik heb voor 2017 geboekt met het plan om dan weer terug te keren met een nieuwe cursusgroep. Het is goedgekeurd; Ik ben welkom en wil heel graag weer terug.

Op de terugweg was mijn koffer nagenoeg leeg, alle bruikbare hulpgoederen achter gelaten. De lege ruimte, het gewicht, opgevuld met stenen van het strand bij het Sapphohuis. Even was er verontwaardiging bij de douane op het vliegveld. De stenen werden uitgepakt en beoordeeld en mijn bedoeling ermee heb ik toegelicht. De stenen heb ik inmiddels, tijdens een reünie, geschonken aan de mensen die eerder met mij vanuit NL zijn mee geweest in de cursusweken in het Sapphohuis met de opdracht om ze weer naar dát strand terug te brengen.

